

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONSERVASYON - RESTORASYON ALANINDA MESLEKİ YETKİNLİK VE UNVAN TANIMLARI ÇALIŞTAY RAPORU

8-9-10 ARALIK 2016

İSTANBUL

İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü

KONSERVASYON - RESTORASYON ALANINDA MESLEKİ YETKİNLİK VE UNVAN TANIMLARI ÇALIŞTAY RAPORU

Proje Sahibi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü
İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü

Düzenleme Kurulu Başkanı

Ali Osman AVŞAR

Moderasyon ve Raporlama

Professional Life Institute

Çalıştay Ana Moderatörü

Figen ZEKİER DAVUTOĞLU

I. İÇİNDEKİLER

I. İÇİNDEKİLER	3
SUNUŞ	4
II. KISALTMALAR	5
1. ÇALIŞTAYIN AMACI	6
2. ÇALIŞTAY YÖNTEMİ	6
3. ÇALIŞTAY PROGRAMI	9
4. GENEL SUNUŞ	10
5. KONSERVASYON-RESTORASYON ALANINDA MESLEKİ YETKİNLİK VE UNVAN TANIMLARI	10
5.1 Tespit Edilen Gereklilikler	10
5.2 Unvan Tanımları, Görev ve Sorumluluklar	11
5.2.1 Restorasyon Kalfası ve Ustası (AYÇ Seviye 2 ve 3):	11
5.2.2 Restorasyon Teknisyeni (AYÇ Seviye 4) :	12
5.2.3 Mimari Restorasyon Teknikeri ve Eser Koruma Teknikeri (AYÇ Seviye 5):	12
5.2.4 Konservatör-Restoratör (AYÇ Seviye 6):	13
5.2.5 Uzman Konservatör-Restoratör (AYÇ Seviye 7)	14
5.2.6 Dr. Konservatör-Restoratör (AYÇ Seviye 8)	15
6. KONSERVASYON-RESTORASYON ALANINDAKİ EĞİTİM SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	15
6.1 Akademik Eğitimin Standartlaştırılması:	16
6.2 Eğitimde Uzmanlaşma :	17
6.3 Proje ve Uygulama:	17
6.4 Eğitimde Yabancı Dil Sorunu:	17
6.5 Meslek Yüksek Okullarının Kalitesinin Arttırılması ve Dikey Geçiş Sistemi:	17
6.6 Sertifika Programları ve Kurslar:	18
7. KONSERVASYON-RESTORASYON ALANINDA KURUMSALLAŞMA VE DENETİM	18
8. GRUP ÇALIŞMALARINDAN ALINAN MÜNFERİT GÖRÜŞLER	20
9. SONUÇ	32
Ek 1. Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tablosu:	34

SUNUŞ

Restorasyon, en yalın haliyle, taşınabilir ya da taşınmaz bir kültür varlığının uluslararası ilke ve etiklere bağlı kalarak, özgünlüğüne müdahale etmeden, form ve malzeme özellikleri korunarak geleceğe sağlıklı bir şekilde ulaşması için minimum düzeyde yapılan bilimsel müdahaleleri ifade etmektedir. Konservasyon ise kültür varlıklarının özgünlüğünü kaybetmeden varlığını sürdürebilecek ölçüde kondisyonunun kontrol altına alınmasından, orijinalliğinin saptanması ya da taşıdığı tarihi bilginin araştırılmasına kadar korumayı sağlayan tüm aktiviteleri kapsamaktadır. Bu nedenle bu iki kavram, kültür varlıkları söz konusu olduğunda birbirinden ayrılmadan, disiplinler arası çalışma, iş bölümü ve uzmanlaşma ile ele alınması gerekli konulardır.

İlgili uluslararası tüzüklerde, konservasyon-restorasyon uygulamalarının uzmanlık gerektiren bir iş olduğu tanımında belirtildiği üzere geleneksel uygulamaların ötesine geçilerek koruma-onarım çalışmaları bir uzmanlık alanına dönüşmektedir. Ülkemizde olduğu kadar yurtdışında da bu alanla ilgili gerekli mevzuatın oluşturulması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar hala sürdürülmektedir.

Yaklaşık bir yıl süren hazırlık ve organizasyon sürecinin ardından 08-10 Aralık 2016 tarihleri arasında “Konservasyon-Restorasyon Alanında Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tanımları Çalıştayı”nı başarı ile gerçekleştirmenin gururunu paylaşıyoruz. Ülkemizin sahip olduğu kültür mirasının korunmasında en yetkili kurum olan Kültür ve Turizm Bakanlığı himayesinde, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün desteği ve ilgili kurum ve kuruluşların iştirakiyle verimli bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Çalıştay hazırlık sürecinde konu uzmanları ve ilgili kurumların yetkililerinden oluşan katılımcılara yöneltilen temel konular için üretilen öneriler ile şekillenen ve çalıştay oturumlarında dile getirilen görüşlerle son halini alan bu çalıştay kültür varlıklarımızın korunmasında bilimsel kriter ve evrensel ölçütlere uygun standartların geliştirilmesi için düzenlenmiş ilk çalıştay olma özelliği taşımaktadır.

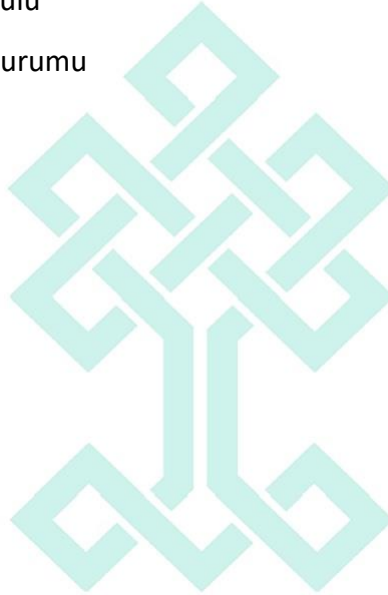
Bu çalıştayla beraber, konservasyon-restorasyon alanında yetki ve sorumlulukların eğitime bağlı olarak belirlenen unvanlar çerçevesinde yerini bulmasına, eğitimin geliştirilmesine ve bu alandaki kurumsallaşmaya yönelik büyük bir adım atılmış oldu. Bundan sonraki süreçte, kültür varlıklarımızın koruma onarım çalışmalarının bilimsel kriter ve standartlara uygun olarak daha sağlıklı gerçekleştirilmesi için ilgili kurum ve kuruluşların işbirliğiyle çalıştayda elde edilen sonuçların hayata geçirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Ali Osman AVŞAR
Çalıştay Düzenleme Kurulu Başkanı

II. KISALTMALAR

AYÇ	Avrupa Yeterlilik Çerçevesi
CEN	European Committee for Standardization
E.C.C.O.	European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations
ENCORE	European Network for Conservation-Restoration Education
ICOM	International Council of Museums
İŞKUR	İş ve İşçi Bulma Kurumu
MYK	Mesleki Yeterlilik Kurumu
MYO	Meslek Yüksek Okulu
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

1. ÇALIŞTAYIN AMACI

Kültürel mirasımızın, bilimsel standartlar ve mesleki etik değerler göz önünde tutularak, uluslararası sözleşmeler ve tüzükler doğrultusunda korunabilmesi ve bizden sonraki nesillere özgün bir şekilde aktarılabilmesi için;

- 1.1 Mesleği icra eden kişilerin unvanlarının, mesleki yetkinliklerinin ve niteliklerinin, görev ve sorumluluk alanlarının tanımlanması,
- 1.2 Eğitim sistemindeki gelişim alanlarının belirlenmesi,
- 1.3 Kurumsallaşma ve denetim mekanizmasına ilişkin çözüm önerileri geliştirilmesi,
- 1.4 Tüm tarafların görüş ve önerilerini kapsayan bir Çalıştay Sonuç Raporu oluşturulması,
- 1.5 Çalıştay Sonuç Raporu ile mesleki tanımlar, idari düzenlemeler ve konservasyon - restorasyon eğitimi konularında ilgili kurumlara katkı sağlanması amaçlanmıştır.

2. ÇALIŞTAY YÖNTEMİ

2.1 Aşamalar

Yerli ve yabancı uzmanlar tarafından bildirilerin sunulmasını ve Çalıştay Sonuç Raporu hazırlanmasını hedefleyen çalıştay 6 aşamadan oluşmuştur:

- Uluslararası Kuruluşlar¹ tarafından belirlenen normların, raporların incelenmesi ve görüşlerin alınması,
- Çalıştay Komisyonu oluşturularak, ön hazırlık sürecinde görüşlerinin alınması,
- Çalıştay hakkında bilgilendirmeler, çalıştay kayıt formu ve çalıştay sorularının yayımlandığı çalıştay internet sitesi (krmt2016.org) üzerinden, ilgili bütün çevrelerden görüş alınması,
- Çalıştay Komisyonu Üyelerine ve krmt2016.org üzerinden kayıt yaptıran Çalıştay Katılımcılarına, 8-9 Aralık 2016 tarihlerinde bilgilendirme sunumları yapılması,
- 8-9 Aralık 2016 tarihlerinde Çalıştay Komisyonu Üyeleri ile grup çalışmaları yapılması,
- Çalıştay Komisyonu Üyeleri ve Çalıştay Katılımcılarına 9 Aralık 2016 tarihindeki son oturumda Çalıştay Sonuç Raporu sunumu yapılması ve ek görüşlerin alınması.

Konservasyon-Restorasyon Alanında Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tanımları Çalıştayı 3 ana konuyu kapsamaktadır. Her ana konu için hazırlanmış sorular, grup çalışmalarının başlangıcında katılımcılara verilerek, çalışmalara ışık tutması amaçlanmıştır. Gruplardan, her ana konuyu, altındaki sorular ve ilgili konular ile bir bütün halinde tartışmaları istenmektedir.

¹CEN (European Committee for Standardization) Avrupa Standardizasyon Komitesi'nin hazırladığı normlar; E.C.C.O. (European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations) Avrupa Konservatör-Restoratör Dernekleri Konfederasyonu ve ENCoRE (European Network for Conservation-Restoration Education) Avrupa Konservasyon-Restorasyon Eğitim Ağı'nın bu konuda hazırladığı raporlar, koruma alanında önemli bir yer tutan ICOMOS, ICCROM gibi kuruluşların görüşleri.

2.2 Belirtilen 3 ana konu aşağıda sıralanmıştır:

A. Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tanımları

- Eğitim durumlarına göre mesleki unvanlar ne olmalıdır?
- Mesleki yeterlilik ve liyakat ölçümü, gelişimi, görevlendirmeye etkisi nasıl olmalıdır?

B. Konservasyon - Restorasyon Alanındaki Eğitim Sistemi

- Türkiye'deki Eğitim müfredatının iyileştirilmesine ilişkin çözüm önerileri nelerdir?
- Türkiye'de diploma veren okulların sağlaması gereken şartlar nelerdir?
- Yurtiçi ve yurtdışındaki sertifika programlarının geçerlilik tespiti nasıl yapılmalıdır?

C. Konservasyon - Restorasyon Alanında Kurumsallaşma ve Denetim

- Uygulamada kurumsallaşma neleri kapsamalıdır?
- Koruma etiklerine ve bilimsel standartlara uygunluk nasıl sağlanmalıdır?
- Eğitim ve yetkinliğe göre derecelendirme ve özlük hakları nasıl olmalıdır?
- Meslek erbabı ve yöneticilerin görev ve sorumluluk alanları, yetkileri ne olmalıdır?

Çalıştay Komisyon Üyelerine gönderilmiş olan taslak raporun, grup çalışması ile ilgili bölümleri masalarda hazır bulundurularak, gerektiğinde incelenmesi sağlanmıştır.

Her grupta raporlamayı yapan 1 grup sorumlusu görev almıştır.

Her grubun raportörü tarafından, üzerinde durulan konular ve grup katılımcılarının yazılı notlarına dayanarak hazırlanan masa raporlarının; çalıştay taslak raporu ile birleştirilmesi sonucunda Çalıştay Sonuç Raporu hazırlanmıştır.

2.3 Grup Dağılımları

Grup dağılımları, katılımcıların hangi grupta yer alacağı, her masada tüm disiplinlerden görüş beyan edilebilmesini sağlayacak şekilde, oturma planı ile yapılmıştır.

Tüm konular aynı anda ve 6 grup halinde tartışılmak üzere yapılandırılmıştır.

2.4 Paylaşım ve Şeffaflık

Çalışmaların başlangıcından itibaren, ilgili tüm tarafların görüşleri alınmıştır.

Çalıştay Sonuç Raporu'nun, ilgililerle paylaşılması ve internet sitesinden yayınlanması planlanmıştır.

2.5 Çalıştay Komisyon ve Düzenleme Kurulu Üyeleri

1. Akdeniz Üniversitesi	Prof. Dr. Havva IŞIK
2. Ankara Rest. ve Kon. Bölge Lab. Müd.	Latif ÖZEN
3. Ankara Üniversitesi	Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN
4. Ankara Üniversitesi	Dr. Cengiz ÇETİN
5. Batman Üniversitesi	Öğr. Gör. Sina NOEİ
6. Devlet Personel Başkanlığı	Erdal EREN
7. Devlet Personel Başkanlığı	Ali Erhan KARAKURT
8. Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr. Fırat DİKER
9. Gaziantep Rest.ve Kon. Bölge Lab. Müd.	Ayşe Ebru ÇORBACI
10. Gazi Üniversitesi	Prof. Dr. Selçuk ŞENER
11. Gazi Üniversitesi	Prof. Dr. Bekir ESKİCİ

12. ICOMOS Türkiye	Prof. Dr. Zeynep AHUNBAY
13. ICOMOS Türkiye	Prof. Dr. İclal DİNÇER
14. ICOMOS Türkiye, İTÜ	Prof. Dr. Yegân KÂHYA
15. ICOMOS Türkiye, İTÜ	Yrd. Doç. Dr. Gülsün TANYELİ
16. ICOMOS CIF	Lyse BLANCHET
17. ICCM	Dr. Stefania CHLOUVERAKİ
18. İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü	Zeynep KIZILTAN
19. İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü	Salman ÜNLÜGEDİK
20. İstanbul Teknik Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr. Yıldız SALMAN
21. İstanbul Üniversitesi	Prof. Dr. Ufuk KOCABAŞ
22. İstanbul Üniversitesi	Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN
23. İzmir Yüksek Teknoloji Ens.	Prof. Dr. Hasan BÖKE
24. İzmir Yüksek Teknoloji Ens.	Prof. Dr. Başak İPEKOĞLU
25. Kocaeli Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr. Nurdan KUBAN
26. KORDER	Cansen KILIÇÇÖTE
27. KUDEB	Ergun ÇAĞIRAN
28. KUMİD	Saadet GÜNER
29. Kültür ve Turizm Bak. Teftiş Kurulu Bşk.	Asım KESER
30. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müd.	Yalçın KURT
31. Kültür Varlıkları ve Müzeler Gnl. Md. Yrd.	Melik AYZ
32. Kültür Varlıkları ve Müzeler Daire Başkanı	Mustafa Güneş YAŞAR
33. Marmara Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr. Selman CAN
34. Mesleki Yeterlilik Kurumu	Aylin RAMANLI
35. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üni.	Doç. Dr. Yiğit ARAL
36. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üni.	Doç. Dr. Nevra ERTÜRK
37. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üni.	Yrd. Doç. Dr. Nil ORBEYİ
38. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üni.	Prof. Dr. Demet BİNAN
39. Pamukkale Üniversitesi	Prof. Dr. Celal ŞİMŞEK
40. TBMM Genel Sek. Yrd. (Milli Saraylar)	Dr. Jale BEŞKONAKLI
41. Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü	Ayşe ERDOĞDU
42. TMMOB	Doç. Dr. Zeynep ERESÖZDOĞAN
43. Türk Kültür Vakfı	Prof. Dr. Recep KARADAĞ
44. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı	Nil BAYDAR
45. Vakıflar Genel Müdürlüğü	Dr. Gülşen DİŞLİ
46. Yıldız Teknik Üniversitesi	Doç. Dr. Rabia ÖZAKIN
47. Yıldız Teknik Üniversitesi	Prof. Dr. Can BİNAN

Çalıştay Düzenleme Kurulu Üyeleri:

İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md. Müdür	Ali Osman AVŞAR	Başkan
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md. Yrd.	A. Şenay ONUK	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Derya DEMİR DOĞAN	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Ece ERGÜDEN KILIÇ	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Eftal KİRAZ	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Meral AVCIOĞLU	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Seda TULGAR YILMAZ	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Uğur GENÇ	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Vildan YARLIGAŞ	Üye
İst. Res. Ve Kons. Mrkz. ve Böl. Lab. Md.	Yurdanur AKPINAR	Üye

3. ÇALIŞTAY PROGRAMI

1. GÜN (8 ARALIK 2016)

09.30-10.00:Açılış Konuşmaları

Sn. Yalçın Kurt – T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü

Sn. Asım Keser – Teftiş Kurulu Başkanı

Sn. Vildan Yarığış – İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Lab. Müd.

Bilgilendirme Sunumları

10.00-11.00:Konservasyon – Restorasyon Alanında Eğitim ve Mesleki Yetkinlik 1. Oturum

Prof. Dr. Zeynep Ahunbay – ICOMOS Türkiye

Yrd. Doç. Dr. Yıldız Salman – İstanbul Teknik Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Nurdan Kuban – Kocaeli Üniversitesi

Doç. Dr. Rabia Özakin – Yıldız Teknik Üniv., Yrd. Doç. Dr. Nil Orbeyi – Mimar Sinan G.S.Ü.

11.30-12.30:Konservasyon – Restorasyon Alanında Eğitim ve Mesleki Yetkinlik 2. Oturum

Prof. Dr. Bekir Eskici – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Ufuk Kocabaş – İstanbul Üniversitesi

Lyse Blanchet – ICOMOS-CIF Uluslararası Eğitim Komitesi

12.30-13.00:Konservasyon – Restorasyon Alanında Kurumsallaşma ve Denetim 1. Oturum

Prof. Dr. Hasan Böke & Prof. Dr. Başak İpekoğlu – İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Aylin Ramanlı – Mesleki Yeterlilik Kurumu

14.30-15.30:Konservasyon – Restorasyon Alanında Kurumsallaşma ve Denetim 2. Oturum

Prof. Stefan Belishki – E.C.C.O.

Prof. Sebastian Dobrusskin - E.C.C.O.

Prof. Manfred Künzeli – Bern University of Applied Science

16.00-17.30: 1. Grup Çalışması:

Konservasyon – Restorasyon Alanındaki Eğitim Sistemi

2. GÜN (9 ARALIK 2016)

09.30-11.00: 2. Grup Çalışması

Konservasyon – Restorasyon Alanında Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tanımları

11.30-13.00: 3. Grup Çalışması

Konservasyon – Restorasyon Alanında Kurumsallaşma ve Denetim

14.30-17.00: Çalıştay Raporu Sunumu, Ek Öneriler, Soru ve Cevaplar

Kapanış Konuşması: Sn. Melik Ayaz, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdür Yardımcısı

3. GÜN (10 ARALIK 2016)

Teknik Gezi

4. GENEL SUNUŞ

İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürü Sn. Ali Osman Avşar başkanlığında düzenlenen çalıştay, açılış konuşmaları ile başlamıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü Sn. Yalçın Kurt tarafından yapılan açılış konuşmasında; çalıştayın önemi vurgulanmış ve tüm katılımcılara katkıları ve gösterdikleri ilgi ve işbirliği için teşekkür edilmiştir. Sn. Yalçın Kurt konuşmasının sonunda, her türlü kademedeki gelebilecek akademik, araştırma ve proje çalışmalarına verilen desteklerin bundan sonra da devam edeceğinin altını çizmiştir.

Teftiş Kurulu Başkanı Sn. Asım Keser, konuşmasında çalıştay sonuçlarının uygulamaya geçmesinin önemine değinmiş ve çalıştay grup çalışmalarına da iştirak ederek; komisyon üyeleriyle paylaşımda bulunmuş ve katkı sağlamıştır.

İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü adına Sn. Vildan Yarılaş, sunumunda çalıştay fikrinin çıkış noktasını, çalıştayın amacını, mesleki gelişim alanlarını ve çalıştay raporunun önemini vurgulamıştır.

Çalıştay programında belirtilen konuşmacıların yaptıkları sunumlarda; konservasyon-restorasyon alanındaki sorunlar, çözüm önerileri ve grup çalışmalarına katkı sağlayan görüşlere değinilmiştir.

Çalıştay Komisyonu Üyeleri tarafından gerçekleştirilen grup çalışmaları tamamlandıktan sonra; tüm katılımcılara yapılan Çalıştay Sonuç Raporu özet sunumu, öneri, soru ve cevap seansı ile tamamlanmıştır.

Konservasyon-Restorasyon Alanında Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tanımları Çalıştayı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdür Yardımcısı Sn. Melik Ayaz tarafından yapılan kapanış ve teşekkür konuşması ile sona ermiştir.

5. KONSERVASYON-RESTORASYON ALANINDA MESLEKİ YETKİNLİK VE UNVAN TANIMLARI

5.1 Tespit Edilen Gereklilikler

Kültür varlıklarımızın uluslararası standartlar ve bilimsel kriterlere uygun olarak korunması amacıyla konservasyon-restorasyon alanında çalışanların nitelik ve performanslarını artırmak ve eğitim seviyelerine bağlı olarak unvan, yetki, sorumluluk, görev alanı, özlük hakları (maaş, yan haklar, yıpranma payı vb.) ile mesleki yetkinliklerine göre terfi kuralları tanımlamak için yapılan çalışmalar kapsamında aşağıdaki gereklilikler belirlenmiştir:

5.1.1 Devlet kadrolarında çalışan personelin kazanılmış hakları korunmalıdır.

5.1.2 Farklı eğitim düzeylerine sahip meslek çalışanları için, eğitim seviyelerine ve yetkinliklerine uygun farklı unvanlar tanımlanmalıdır.

- 5.1.3** İhtiyaç duyulan alan uzmanlıklarının tanımlanması ve eğitimin bu yönde yapılandırılması mezunların daha etkin pozisyonlarda korumaya hizmet etmelerini sağlayacaktır.
- 5.1.4** Tecrübesi ve malzeme bilgisi ileri seviyede olan meslek erbabından (gerekli eğitim seviyesini karşılayamadığı durumlar dâhil) sahada mutlaka faydalanılması gereklidir. Bu kişilerin uzmanlık seviyelerini yükseltmesi sadece eğitimle mümkün olabilir ancak ilgili kişi çalıştığı kurumun inisiyatifiyle projelerde daha etkin rol alabilir.
- 5.1.5** Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) , konservasyon-restorasyon alanında yeterlilik ölçümlemesinde, ilk 5 seviye için aktif rol almalıdır.
- 5.1.6** Eserlerin bozulma/bozunma ve enderlik derecelerine göre sınıflandırma çalışmaları yapılmalıdır. Konservasyon-restorasyon alanında çalışanların sahip oldukları seviyeler ve bu sınıflandırmalar dikkate alınarak eserlere doğrudan ya da denetimli müdahale etmeleri sağlanmalıdır.
- 5.1.7** Mesleki yetkinlik ve unvanlarla ilgili önerilerin uygulanabilmesi ve mevzuatın oluşturulabilmesi için, kurumlar arası işbirliği gerekmektedir. Bu işbirliğine; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK), Devlet Personel Başkanlığı, T.C. Maliye Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Milli Saraylar Daire Başkanlığı, Belediyelerin ilgili birimleri gibi konservasyon-restorasyon ile ilgili çalışan tüm kurumlardan yetkililer katılabilir.

5.2 Unvan Tanımları, Görev ve Sorumluluklar

Konservasyon-restorasyon alanında mesleki yetkinlikler ve unvanlarla ilgili uluslararası standartlar ve beyan edilen görüşlerden yola çıkarak Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tablosu hazırlanmıştır (Ek 1).

5.2.1 Restorasyon Kalfası ve Ustası (AYÇ Seviye 2 ve 3):

Eğitimine bakılmaksızın Kalfalık Sertifikası almış kişilere İş ve İşçi Bulma Kurumu (İŞKUR) tarafından 'Restorasyoncu' unvanı verilmektedir. Ancak bu unvan bu kişilerin sahip olduğu mesleki yeterlilik ve sorumluluk alanlarını doğru tanımlamamaktadır. Bunun yerine bu tür sertifikalı kişilere Avrupa Eğitim-Öğretim Yeterlik Çerçevesi'nde (AYÇ) 2. seviyeye karşılık gelen 'Restorasyon Kalfası' unvanının verilmesi uygundur. Restorasyon kalfasının, bir üst seviyesi olan 'Restorasyon Ustası' unvanını alabilmesi için, belli bir süre (3 sene genel kabul gören süredir) tecrübenin yanında, portfolyo sunması şartı aranabilir. Böylece, yetkinliğin gözlemlenmesi de mümkün olabilecektir.

Seviye 2 ve 3 ile ilgili unvan tanımlarının uygulanmasından MYK'da ilgili düzenleme yapılana kadar, kurulacak bir komisyon yetkili olabilir. Restorasyon Kalfası ve Restorasyon Ustası unvanları; katıldığı sertifika programı ve çalıştığı malzemeye yönelik olarak "Sıva Restorasyonu Kalfası, Taş Restorasyonu Ustası, Malakari Restorasyonu Ustası vb." şeklinde kullanılmalıdır.

Restorasyon Kalfası ve Restorasyon Ustasının Görev ve Sorumlulukları:

Sahada bir Restorasyon Teknikeri, Konservatör-Restoratör veya Koruma Uzmanı Mimar denetiminde kendisine verilen zanaatkârlık işlerini yapmakla mükelleftir ve inisiyatif kullanarak karar alıp uygulaması mümkün değildir. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

5.2.2 Restorasyon Teknisyeni (AYÇ Seviye 4) :

Meslek liselerinin restorasyon bölümü mezunlarına verilen “Restorasyon Teknisyeni” unvanı AYÇ’de 4. seviyeye karşılık gelmektedir. Restorasyon Teknisyeni kullanılmaya devam edilebilecek bir unvandır. Restorasyon teknisyenleri aldıkları eğitim, beceri ve çalışma alanlarına göre; “Ahşap Restorasyon Teknisyeni”, “Taş Restorasyon Teknisyeni” vb. şekilde unvanlandırılmalıdır.

Restorasyon Teknisyeninin Görev ve Sorumlulukları:

1. Çalışma ortamını hazırlamak, düzenlemek,
2. Restorasyonda kullanılacak malzemeleri temin etmek, hazırlamak,
3. Basit teknik çizimleri hazırlamak.

Restorasyon teknisyenleri eğitim süreleri boyunca orijinal bir tarihi eserle çalışmadıkları için aldıkları eğitim ve edindikleri beceriler göz önüne alınarak çini, varak, kalemşi, künde-kari, vitray gibi restorasyona yönelik çalışmalarda sadece yeni imalatlar düzeyinde etkin görevler üstlenebilir. Restorasyon Teknisyenleri kendi başlarına bir restorasyon faaliyetinde bulunamayan, ancak bir Restorasyon Teknikeri, Konservatör-Restoratör ve/veya Koruma Uzmanı Mimar gözetiminde, gerekli konularda yardımcı olan kişi olarak tanımlanmalıdır. Yapacağı her müdahaleden birey olarak müştereken idari ve hukuki boyutta sorumludur.

5.2.3 Mimari Restorasyon Teknikeri ve Eser Koruma Teknikeri (AYÇ Seviye 5):

Restorasyon alanında ön lisans eğitimini tamamlamış mezunlar “Restorasyon Teknikeri” olarak görev yapmakta ve bu unvan AYÇ’de 5. seviyeye karşılık gelmektedir. Ülkemizde kültür varlıklarının korunmasına ilişkin eğitim veren meslek yüksek okullarına (MYO) bakıldığında, programların YÖK tarafından “Restorasyon” ve “Eser Koruma” adı altında toplandığı; ilkinin mimari restorasyon, ikincisinin ise taşınabilir eser restorasyonu içerikli olduğu görülmektedir. Restorasyon Teknikerlerinin unvan, görev ve yetkilerini mezun oldukları eğitim programlarına göre değerlendirmek gerekmektedir. Restorasyon programı mezunlarına “Mimari Restorasyon Teknikeri”; Eser Koruma programı mezunlarına “Eser Koruma Teknikeri” unvanları verilmelidir.

Mimari Restorasyon Teknikerinin Başlıca Görev ve Sorumlulukları:

1. Koruma Uzmanı Mimar veya Konservatör-Restoratörün yönlendirmesiyle ve karşılıklı bilgi alışverişi esas alınarak mesleği ile ilgili teknik görevleri yerine getirmek,
2. Çalıştığı projeye ilişkin araştırma, ölçme ve uygulama aşamasında usta-kalfa ve teknisyenlerin çalışmalarını kontrol etmek,

3. Tarihi binaların restorasyon ve restitüsyon proje çizimlerinin hazırlanmasında Koruma Uzmanı Mimara yardımcı olmak,
4. Tarihi binaların ve içerisinde bulunan tezyinatın çizimlerini yapmak,
5. Yapı maliyet hesapları, kazı metraj, keşif, hak ediş ve kabulleri hazırlamak,
6. Çalıştığı şantiye ve iş yerindeki gerekli düzenlemeyi yapmak,
7. Yetkilerini sadece kendi çalışma konusu ile ilgi alanda kullanabilir.
8. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

Eser Koruma Teknikerinin Başlıca Görev ve Sorumlulukları:

1. Konservatör-Restoratörün yönlendirmesi ve karşılıklı bilgi alışverişi esas alınarak taşınabilir kültür varlıklarını uluslararası mesleki etik kurallar çerçevesinde korumak,
2. Önleyici koruma konusunda gerekli çalışmalarda bulunmak,
3. Taşınabilir kültür varlığının mevcut durum belgelemesinde Konservatör-Restoratöre yardım etmek,
4. Taşınabilir kültür varlığının etkin koruma işlemlerini (temizlik, sağlamaştırma, bütünlüme vb.) Konservatör-Restoratör ile koordineli çalışarak ve karşılıklı görüş belirterek uygulamak,
5. Çalışma ortamının hazırlanması ve düzenlenmesini, gerekli malzemelerin temin edilmesini sağlamak.
6. Yetkilerini sadece çalışma konusu ile ilgili alanda kullanabilir.
7. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

5.2.4 Konservatör-Restoratör (AYÇ Seviye 6):

ICOM, ECCO ve ENCORE gibi uluslararası örgütlerin ve mesleki kuruluşların benimsediği gibi, ülkemizde de lisans eğitimini konservasyon-restorasyon alanında almış kişiler, "Konservatör-Restoratör" unvanını almalıdır. Bu unvan AYÇ'de seviye 6'ya karşılık gelmektedir.

Konservatör-Restoratörün Sahip Olması Gereken Başlıca Nitelikler:

1. Kuram ve ilkeleri irdeleyici yaklaşımla algılar.
2. Konservasyon-restorasyon işinde teknik görevleri başarı ile yerine getirmeye yetecek el becerisi ve sorun çözme yetisine sahiptir.
3. Kültür varlıklarının korunması alanındaki tüm meslek elemanlarıyla ortak dil kullanımını sağlayacak ölçüde mesleki terminolojiyi kullanır.
4. Koruma ve onarım uygulamalarını mesleki etik değerler ışığında, eleştirel bakış açısıyla yorumlar ve değerlendirir.
5. Eserin tarihsel değeri, yapısı, mevcut durumu ve ihtiyacına göre mesleki etik kurallar çerçevesinde koruma-onarım uygulaması yapar. Uluslararası kabul gören temel koruma etiklerini ve geçerli koruma yaklaşımlarını uygulamalarına yansıtır.

6. Mesleki deneyimlerle bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirir; değişime, yeniliğe ve girişimciliğe açıktır.

Konservatör-Restoratörün Başlıca Görev ve Sorumlulukları:

1. Koruma Uzmanı Mimar ve/veya Uzman Konservatör-Restoratör ile koordineli olarak; koruma uygulamalarında geçerlilik kazanmış yöntemleri uygulamak,
2. Teknik araçları yönetmek ve teminini/bakımını sağlamak,
3. Koruma uygulaması yapılacak kültür varlığına ilişkin malzeme ve üretim teknolojisi bilgilerini tanımlamak, gerekli durumlarda konu uzmanları ile disiplinler arası çalışmalar yürütmek,
4. Sorumlu olduğu alanla ilgili belgelemeyi planlamak,
5. Görev aldığı çalışma ortamını uygun kılmak için planlama ve etkinlikler geliştirmek, gerektiğinde gelişim ve değişime yönelik eylemi organize etmek,
6. Görev aldığı çalışma ortamında, koruma ve onarım konularında karşılaşılan sorunların çözümünde, deneyimini kullanarak ilgili kişi ve kurumlarla işlevsel etkileşim kurmak, çözüm önerilerini yazılı ve sözlü olarak ilgili taraflarla paylaşmak,
7. Önleyici koruma konusunda faaliyetlerde bulunmak,
8. Birey olarak çalışmalarında, eğitim sürecinde kazandığı sorumluluk bilinciyle mesleki yetkinlik sınırlarına uygun davranmak,
9. Yetkilerini sadece çalışma konusu ile ilgili alanda kullanabilir.
10. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

5.2.5 Uzman Konservatör-Restoratör (AYÇ Seviye 7)

Lisans eğitimini konservasyon-restorasyon alanında tamamlamış, yüksek lisans eğitimini ilgili bir alanda yapmış kişiler Uzman Konservatör-Restoratör unvanını alır. Bu unvan AYÇ'de 7. seviyeye karşılık gelir.

Uzman Konservatör-Restoratörün Başlıca Nitelik, Görev ve Sorumlulukları:

Konservatör-Restoratörün nitelik, görev ve sorumluluklarına ek olarak:

1. Bilgiyi edinir, geçerliliğini ve güvenilirliğini değerlendirir, kendi uzmanlık alanı dâhilinde verdiği kararları doğrulayabileceği biçimde bu bilgileri uygular, eğer gerekliyse, bu kararlardan ortaya çıkan eylemleri yürütür, yönetir ve paylaşır.
2. Uzmanlık alanı içinde, konservasyon-restorasyon ilkeleri, teorileri ve uygulamalarını derinlemesine bilir.
3. Problem çözümede uzmanlaşmış becerilere sahiptir. Konservasyon-restorasyon uygulamalarını uzmanlaşmış bilgi ve meslek etiğine dayandırarak gerçekleştirir.
4. Konservasyon bilimine hizmet eden yeni geliştirilen teknoloji, yöntem ve malzemeleri takip eder, kullanır, uygular,
5. Mesleği ile ilgili araştırma ve eğitimlere katılır,

6. Doktor Konservatör-Restoratör ile koordineli olarak çalışmalarını yürütür,
7. Çalışmaları ile ilgili yayın yapar, bilgi paylaşır ve sunar.
8. Yetkilerini sadece uzmanı olduğu alanda kullanır.
9. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

5.2.6 Dr. Konservatör-Restoratör (AYÇ Seviye 8)

7. Seviyenin gereği olan eğitim düzeyini tamamlayıp doktora eğitimini konservasyon – restorasyon ile ilgili bir alanda yapan kişiler AYÇ’de 8. seviyesine karşılık gelen Doktor Konservatör –Restoratör unvanını alır.

Dr. Konservatör-Restoratörün Başlıca Nitelik, Görev ve Sorumlulukları:

Uzman Konservatör Restoratörün görev ve sorumluluklarına ek olarak;

1. Uzman olduğu konuda ileri seviye ve ek olarak çalışmalarını destekleyen yan alanlar ile ilgili gerekli bilgiye sahiptir,
2. Konservasyon-restorasyon bilimine hizmet eden yeni geliştirilen teknoloji ve malzemeleri takip eder, yeni yöntemler üretir, kullanır ve uygular,
3. Uzmanlık alanıyla ilgili konularda eğitim, sertifika, kurs vb. programları geliştirir ve yönetir,
4. Konusunda uzman akademisyenler ile koordineli olarak çalışmalar yürütür,
5. Kültürel mirasın korunması için kurum ve kuruluşlara danışmanlık yapar ve teknik yardım sağlar,
6. Ulusal gereksinimleri dikkate alarak mesleki politikaların geliştirilmesinde etkin görevler üstlenir,
7. Yetkilerini sadece uzman olduğu alanda kullanır,
8. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

Not: AYÇ’de 7. ve 8. Seviyeye karşılık gelen Uzman Konservatör-Restoratör ve Dr. Konservatör-Restoratör unvanlarının devlet kadrolarında karşılıkları yoktur.

6. KONSERVASYON-RESTORASYON ALANINDAKİ EĞİTİM SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Çalıştay boyunca yapılan sunumlar ve tartışmalar sonucunda bilimsel standartlara uygun koruma eğitimi ve çalışmalarının yapılabilmesi için köklü, idari, yasal, teknik ve koruma eğitimine yönelik düzenlemelerin yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Bu bağlamda; Türkiye’de konservasyon- restorasyon eğitiminde öne çıkan sorunlar aşağıda belirtilmiştir:

- I. Ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim veren kurumların müfredatları incelendiğinde; bir standarda sahip olmadıkları ve güncel gelişmelerin eğitime yansıtılmadığı anlaşılmaktadır.
- II. Verilen eğitimlerin büyük bir çoğunluğunun uzmanlaşmaya yönelik olmadığı ve uzmanlaşmak için gerekli imkânları sağlayamadığı görülmektedir. Ayrıca bu bölümlerin birçoğunda yeterli akademik kadroların ve uygun fiziki şartların (laboratuvar, atölye, malzeme, vb.) mevcut olmadığı görülmüştür.
- III. Eğitim sisteminde uygulama ve staj imkânlarının yeterli olmadığı görülmektedir.
- IV. Yabancı dil eksikliği; kaynak bulma ve yabancı dil sınavını geçip lisansüstü eğitime devam edememe sıkıntısına sebep olmakta ve yurt dışı eğitiminin önünde bir engel teşkil etmektedir.
- V. Üniversitelerin mevcut ön lisans ve lisans eğitimi veren bölümlerinin sayısal oranlarına bakıldığında ön lisans bölümlerinin oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu durum koruma alanındaki uygulamaları, her seviyeden eleman ihtiyacını karşılama noktasında nitelik ve nicelik açısından olumsuz etkilemektedir.
- VI. Gerekli niteliklere sahip olmayan kurum/kuruluşlar tarafından çeşitli sertifika programları, kurslar düzenlenmektedir. Bu program ve kurslar neticesinde alınan sertifika ve belgeler tek başlarına mesleği icra etmek için yeterli olmadığı halde işe alımlarda dikkate alınabilmektedir.

Venedik Tüzüğü'nün 9. maddesi "Onarım; uzmanlık gerektiren bir iştir." der. Bu ifade konservasyon-restorasyon işinin profesyonellik ve ciddiyet gerektirdiğinin, bu nedenle de eğitiminin özenle tasarlanması gerektiğinin en açık vurgusudur. Konservasyon-restorasyon alanındaki eğitim konusunda yapılan çalışmalar kapsamında gereklilikler aşağıda sıralanmıştır:

6.1 Akademik Eğitimin Standartlaştırılması:

Eğitim müfredatı hazırlanırken, Bologna Süreci'ne uygun olarak akreditasyon gerçekleştirilmeli ve ENCORE'un önerileri dikkate alınmalıdır.

Çalıştay çalışmaları sonucunda tüm seviyelerdeki (meslek lisesi, ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) eğitim müfredatlarının ve eğitim koşullarının mutlaka bir standarda sahip olması gerekliliği üzerinde geniş kapsamlı bir mutabakata varılmıştır. Mevcut durumda; farklı üniversitelerin ön lisans programlarına giden iki öğrenciden birinin mezuniyet için 23 diğerinin ise 47 ders almak durumunda olabildiği ve bu öğrencilerin sırasıyla 67 ve 140 kredi tamamlamak zorunlulukları varken, aldıkları tek ortak dersin, kredi ağırlığı ve uygulamalı olup olmadığı farklılık gösterebilen Rölöve dersi olduğu paylaşılmıştır. İçerik açısından farklı eğitim alınmasına karşın aynı diplomaya ve yetkinliklere sahip olunmasının yanlışlığı ve böylesine hassas bir meslekteki eğitimin tüm seviyelerdeki müfredatlarının mutlaka standardize edilmesi gerekliliği önemle vurgulanmıştır. Yükseköğrenim müfredatının revize edilmesi; akademisyenler, YÖK temsilcisi ve alan uzmanlarından oluşan bir Eğitim Komisyonu çalışmaları ile mümkün olabilir.

Konservasyon-restorasyon uygulamalarının olmazsa olmaz unsurlarından biri olan disiplinler arası çalışmaların artması, ortak uygulama ve projelerin yaygınlaşması, karşılıklı ihtiyaçların ve

kesişim noktalarının belirlenmesi, ortak terminoloji/dil birliğinin oluşturulması için farklı disiplinlere ait temel eğitimler müfredatlara yansıtılmalı ve meslek içi eğitimler ile ortak çalışmalar teşvik edilmelidir.

6.2 Eğitimde Uzmanlaşma :

Uzmanlaşmanın bu alandaki eğitimin her seviyesinde başlamasının, ihtiyacı duyulan branş uzmanı (cam, seramik, ahşap, metal, tekstil, kâğıt vb.) Konservatör–Restoratörün ve konu uzmanı akademisyenlerin yetişmesine önemli ölçüde hizmet edeceği belirtilmiştir. Dört yıllık lisans eğitiminde; ilk iki sene etik, konservasyon tarihi, kimya ve fizik, sanat tarihi, arkeoloji gibi temel eğitim, son iki sene ise branşlaşmaya (çini, cam, kâğıt, ahşap, metal, ...) imkân veren uygulama ağırlıklı bir eğitim planı ile bu hedefe ulaşılabileceği öngörülmüştür. Bu plan lisansüstü eğitimde uzmanlaşma için alt yapı sağlayacaktır. Böylece, bir yandan eğitim kalitesi artırılarak sektörde ihtiyaç duyulan branş uzmanlığı sağlanacak, diğer yandan da akademik ilerleme ve araştırmaların önü açılmış olacaktır.

6.3 Proje ve Uygulama:

Çalıştayda yapılan konuşma ve paylaşımlarda, genel inanın aksine, gerek ön lisans gerekse lisans eğitimlerinin proje ya da uygulama yapılmasına olanak tanımadığı, mezunların tecrübesiz olmaları sebebiyle telafi edilemez hatalar yapabildikleri üzerinde durulmuştur. Eğitimin her basamağında proje ve uygulama (staj) yapılması eğitimin ayrılmaz bir parçası olmalıdır.

6.4 Eğitimde Yabancı Dil Sorunu:

Alan uzmanlığı olan akademik personel eksikliği önemli sorunlardan bir tanesidir. Yüksek lisans ve doktora eğitimleri için başvuruların sayıca yeterli olmasına karşın, yabancı dil eksiği sebebiyle öğrencilerin yüksek lisans programlarına başlayamadığı vurgulanmıştır. Sorunun çözümü için, lisans eğitimi öncesinde hazırlık sınıfı ve yabancı dilde mesleki derslerin müfredata eklenmesi konusunda hemfikir olunmuştur.

6.5 Meslek Yüksek Okullarının Kalitesinin Arttırılması ve Dikey Geçiş Sistemi:

Ülke çapında 46 adet MYO bulunduğu ve bunların büyük çoğunluğunun yeterli eğitim kadrosu ve fiziki şartları sağlamadığı konusuna değinilmiştir. Daha kaliteli ve etkin bir eğitim için Bölge laboratuvarları kendi bölgelerindeki MYO'lar ile koordineli çalışmalıdır. MYO'ların müfredatının bölgenin yerel ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanması gerekliliği belirtilmiştir.

Öğrencilerin konservasyon-restorasyon alanında verilen ön lisans eğitimini tercih etmelerinin öncelikli sebeplerinden biri; bu bölümleri mimarlık, iç mimarlık vb. bölümlere geçmek için basamak olarak görmeleridir. Bu durum eğitim kalitesini, hatta özellikle bazı vakıf üniversitelerinde müfredatın şekillenmesini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca eğitim süresince restorasyon ve konservasyon eğitimine yoğunlaşamadıkları için mezunlar ara eleman ihtiyacını karşılama noktasında gerekli niteliklere sahip olamamaktadır.

Buna ek olarak; mevcut sistemde konservasyon–restorasyon alanında verilen ön lisans eğitiminin, mimarlık, iç mimarlık vb. gibi lisans eğitimine temel oluşturmadığı; bu sebeple

öğrencilerin Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile yapılacak geçişlerde fakültelerin kalitesini yakalayamadıkları konuşulmuştur.

Saha tecrübesi olan zanaatkârların, meslek liselerinde ve MYO'larda ders vermelerine imkân tanınması görüşü paylaşılmıştır. Bazı okullarda örnekleri görülen, akademik kariyeri olmasa da kendi alanında sektör bilgisi ve saha tecrübesi olan profesyonellerin misafir öğretim görevlisi olarak ders vermesi yaklaşımının, konservasyon-restorasyon eğitiminde de uygulanması görüşü dile getirilmiştir.

6.6 Sertifika Programları ve Kurslar:

Belediyeler, bakanlıkların çeşitli birimleri vb. kurum/kuruluşların hazırladığı sertifika programları ve kurslar meslek erbabının mesleğe yönelik bilgi ve becerisini geliştirecek, güncelliğini korumasını sağlayacak nitelikler kazandırmaya yönelik olmalıdır. Mesleki eğitim almamış kişilerin sadece bu kurs ve programlar ile meslek edinmeleri mümkün değildir.

7. KONSERVASYON-RESTORASYON ALANINDA KURUMSALLAŞMA VE DENETİM

Çalıştayda varılan ortak kararlar sonucunda kurumsallaşma ve denetim alanında yapılması gerekli görülen düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

- I. Unvan, yetki ve sorumluluklarla ilgili gerekli idari düzenlemelerin yapılması için İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü koordinasyonunda Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığı ile birlikte çalışmalar yürütülmelidir.
- II. Unvan, yetki ve sorumluluklar ile ilgili bütün devlet kurumlarındaki tanımlar revize edilmelidir.
- III. MYK ile işbirliği içinde "Konservasyon-Restorasyon Alanında Ulusal Meslek Standartları"nın hazırlanması ve MYK'nın Bayındır Memur-Sen ile yapmış olduğu AYÇ'de seviye 4 ve seviye 5'e karşılık gelen Tarihi Eser Restorasyon Koruma Elemanı meslek standartları revize edilmelidir.
- IV. AYÇ'de seviye 3, 4 ve 5'e karşılık gelen unvanlara sahip kişilerin MYK'dan çalışma alanıyla ilgili Mesleki Yeterlilik Belgesi'ni alması zorunlu hale getirilmeli ve sadece bu belgeye sahip olanların çalışmaları sağlanmalıdır.
- V. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde Konservasyon ve Restorasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlükleri'ni kapsayan pilot bir proje başlatılması düşünülmektedir. Buna göre; yeni istihdam edilen personelin orijinal eserlerle çalışmaya başlamadan önce tecrübeli Konservatör-Restoratörler denetiminde bir uygulama dönemi geçirmesi ve uygulama döneminin sonunda, branş uzmanlarından kurulan komisyonunun değerlendirme raporu ile mesleki yetkinliğinin belgelenmesi hedeflenmektedir. Komisyonun diğer görevlerinden biri de Güzel Sanatlar ya da vb. bölümlerde lisans derecesini almış ve yüksek lisansını koruma alanında yapmış kişilerin sorumluluk alanlarını düzenlemekle ilgilidir. Bu kişiler kendi kadroları (Ressam, Heykeltıraş gibi) ile göreve

alınır, komisyon tarafından değerlendirilecektir. Bu değerlendirmenin sonucunda uzmanlık alanına göre eser onarımıyla ilgili görevlerde yer alabileceklerdir. Bu kişilere Konservatör-Restoratör unvanı verilmesi mümkün olmamalıdır.

- VI. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılacak bir düzenleme ile kazı alanlarında çalıştırılan ya da staj yapan ön lisans ya da lisans düzeyindeki Konservasyon-Restorasyon öğrencilerinin eserle ilgili tek başlarına sorumluluk almalarının önüne geçilmelidir. Ayrıca bu düzenlemeye göre söz konusu öğrenciler, en az 6. Seviye’de olan bir Konservatör-Restoratörün gözetiminde kazı alanlarında çalışma ya da staj yapma imkânı bulabilmelidir.
- VII. Yapılacak düzenlemeye göre kazılardaki Konservasyon-Restorasyon çalışmalarının planlanması ve uygulanması Bakanlık personeli branş uzmanı Konservatör-Restoratör tarafından takip edilmeli ve yönetilmelidir.
- VIII. Konservasyon-Restorasyon uygulamalarında yapılan yanlışlıkların önüne geçilebilmesi için uygulamaların konservasyon etiklerine ve bilimsel standartlara uygunluğunun denetlenmesi son derece önemlidir. Bu amaçla Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün bünyesinde, denetimden sorumlu tüm birimleri kapsayan bir **“Konservasyon- Restorasyon Denetleme Komisyonu”** kurulması önerilmiştir. Denetlemenin verimli ve objektif kriterlere göre yapılabilmesi için uluslararası kabul gören mesleki standartlara ilişkin formlar oluşturulmalıdır. Denetleme standartlarının ve formların oluşturulmasında üniversitelerin ilgili bölümleri, ulusal ve uluslararası çeşitli kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütlerinden destek alınabilir. Bu denetlemelerde görevlendirilen personel, bir alt seviye ya da kıdem bakımından düşük olanı denetleyecek şekilde, AYÇ’ye göre 6,7 ve 8. meslek seviyelerinde çalışanlardan oluşmalıdır. Denetlemeler sonucunda tespit edilen yanlış uygulamalarda ve yanlış kararlarda ilgili kurum, kuruluş ya da tüm seviyelerdeki çalışanlar hukuki ve idari olarak sorumlu tutulmalıdır. Bunun için de Bakanlık bünyesinde en alttan en üst düzeye kadar tüm personelin yapabileceği hataların idari ve hukuki yaptırımları tanımlanmalıdır.
- IX. Kültür varlıkları ile ilgili yapılacak proje ve uygulama çalışmalarında CEN tarafından düzenlenen ve TSE tarafından kabul edilen standartlar uygulamaya geçirilmeli ve denetlenmelidir. Bunun gerçekleştirilmesi için korumadan sorumlu kamu kurum ve kuruluşlarının öncülüğünde, gerekli olan eğitim, idari, yasal ve altyapı çalışmalarına başlanmalıdır.
- X. Konservasyon-Restorasyon alanında meslek odası ve/veya enstitü kurulması fikirleri dile getirilmiştir. Buna göre Merkez Laboratuvarı Müdürlüğü’nün Konservasyon-Restorasyon alanında mesleki eğitimleri vermek, araştırmalar yapmak ve sürekli gelişimi sağlayacak uygulamaya yönelik önerilerde bulunmak üzere; objektif ve güvenilir sonuçlar üreten, tüm tarafları temsil edebilecek şekilde, yeniden yapılanması gerekliliği konusunda fikir birliği sağlanmıştır.

8. GRUP ÇALIŞMALARINDAN ALINAN MÜNFERİT GÖRÜŞLER

KONSERVASYON RESTORASYON ALANINDAKİ EĞİTİM SİSTEMİ
MASA 1
<ul style="list-style-type: none">
• Konservasyon eğitiminde yerel özellikler
<ul style="list-style-type: none">
• Tatmin edici seviyede bir eğitim ve yetkinlik için 2 senelik eğitim süresi çok kısa
<ul style="list-style-type: none">
• (en az 6 aylık) Zorunlu bir sektörel (sahada) eğitim tecrübesi
<ul style="list-style-type: none">
• Eğitim programlarının standardizasyonu (bütün okullar için zorunlu olmak kaydıyla, en azından 'konservasyon prensipleri' ve 'etik' derslerinin konulması)
<ul style="list-style-type: none">
• Eğitim planına ait, modüler bir çerçevenin onaylanması ve uygulamaya geçirilmesi (modüler bir eğitim planı çerçevesinin onaylanması ve uygulamaya geçirilmesi)
<ul style="list-style-type: none">
• Akademik kadronun belirli bazı standartlarının olması
<ul style="list-style-type: none">
• Geleneksel zanaatkarların, meslek okullarında çalışabilmesi
<ul style="list-style-type: none">
• ICOMOS – CIF web sitesi / Ceasari'nin dokümanı kontrol edilecek
<p>Yüksek Öğretim Konseyi, ders içeriklerini aşağıdaki kriterlere göre belirlesin:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Ders sürelerine göre
- Bilgi seviyesine göre
- Öğrenme düzeyine göre
- Sahada öğrenme ve tecrübe etme durumuna göre
- Sınav değerlendirmelerine göre
<ul style="list-style-type: none">
• Teknik altyapısı uygun olmalı (laboratuvar, atölye)
• Yeterli eğitime, donanımına, deneyime sahip olunmalı
• Teknik ara elemanları kullanacak kişiler olmalı (tekniker gibi)
<ul style="list-style-type: none">
• Müfredat revizyonu
• Teknik donatılar
• Makul öğrenci sayısı
• Sektörle ve yerel yönetimle işbirliği
• 2 yıllık okullar için zorunlu uygulama deneyimi
<ul style="list-style-type: none">
• Yetkin öğretim görevlileri
• Temel bir kütüphane
• Organize laboratuvarlar ve tesisler
• Sahada/yerinde eğitim sağlanabilmesi için, yerel arkeolojik ve kültürel kurumlarla işbirliklerinin geliştirilmesi
• Öğrenci / Öğretim Görevlisi Oranı: 5-8 : 1 (pratik ve yerinde/sahada eğitim için)

<p>Birinci ADIM:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Ulusal Restorasyon ve Konservasyon Uygulayıcıları Derneği'nin kurulması
• Süreçlerinin belirlenmesi ve akredite edilmesi
<p>İkinci ADIM:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Kabul görür ve tanınır hale getirilmesi
<p>Üçüncü ADIM:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Yüklenicilerin bu dernekteki uygulayıcılarla çalışmalarının zorunlu hale getirilmesi
<p>Ulusal Restorasyon ve Konservasyon Uygulayıcıları Derneği'nin ilkeleri:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Tutarlılık
• Aidiyet
• Etik
• Yetkinlik
MASA 2
<ul style="list-style-type: none">
• Masada post-it verilmemiştir.
MASA 3
<ul style="list-style-type: none">
• Müfredatta Olması Gereken Dersler
• Risk Yönetimi
• Uluslararası Mevzuatlar
• Ulusal mevzuat eski eser hukuku
• Temel Bilimler (Fizik, Kimya, Malzeme Bilgisi)
• Koruma Etiği
• Heykel, Seramik, Resim
<ul style="list-style-type: none">
• Staj
• Uzmanlaşmaya yönelik eğitim
• Donanımlı işlik laboratuvarı
• Farklı bölüm, fakülte vb laboratuvar malzeme ekipman kullanımı
<ul style="list-style-type: none">
• Çizim ve Belgeme (Taşınır veya Yapı Parçası)
• Yetkin eğitim kadrosunun oluşturulması
<ul style="list-style-type: none">
• Lisans programlarına yabancı dil hazırlık koşulu getirilmelidir.
<ul style="list-style-type: none">
• Lisans ve lisansüstü eğitim programları branşlaşmaya yönelik olarak düzenlenmelidir.
<ul style="list-style-type: none">
• Sertifikalar seviye 3'ten sonra geçerli olmasın, kabul edilmesin. Herhangi bir unvan vermez.
<ul style="list-style-type: none">
• Sertifikalar kalfalık ve ustalık için geçerlidir.
<ul style="list-style-type: none">
• ICOMOS'un çatıyı kuracağı uzmanlaşma/sertifika programları başlatılabilir.
MASA 4

<ul style="list-style-type: none">
• Koruma konusunda eğitim veren kurumların müfredat birliği oluşturması için YÖK nezdinde bir komisyon çalışması
<ul style="list-style-type: none">
• YÖK'te koruma alanında bir komisyon kurulması, önlisans, lisans, lisansüstü eğitiminin standart konusunun belirlenmesi
Kurslar
<ul style="list-style-type: none">
• Ancak bu alanda eğitim alan meslek elemanlarının standardı için düzenlenmeli
<ul style="list-style-type: none">
• Konusuna göre uzmanlaşabileceği ABD kurulması
• Staj zorunluluğu getirilmesi
• Öğretim görevlilerinin konusunda uzman olması
• Yeterli sayıda öğretim görevlisi istihdam edilmeli
<ul style="list-style-type: none">
• Teorik ve uygulama alanlarının düzenlenmesi
• "Mesleki Etik" her bölümde standart olmalı
• Ders açma kriterleri olmalı (materyal, teori, pratik, kitap, laboratuvar koşulları vs.)
<ul style="list-style-type: none">
• Konservasyon uygulaması(aktif konservasyon) yalnız meslek elemanlarınca yapılmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Yurtiçi ve yurtdışı sertifika programları restorasyon lisansı tamamlamamış kişilerde önem kazanmalı, farklı branşlarda çalışan kişiler tarihi eserler üzerinde restorasyon çalışması yapmamalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Sertifika programlarının geçerliliğini ve derecelendirilmesi için kurul oluşturulmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Gerekli öğretim görevlisi ve laboratuvar (altyapı) desteği sağlanmadan önlisans ve lisans eğitimi verilmemelidir. Uzmanlaşma için komisyon kurulmalı lisans sonrası eğitim verilmeli.
MASA 5
<ul style="list-style-type: none">
• Lisans programlarında en az 40 iş günü staj bulunmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Eğitim programlarının düzenlenmesi için toplantı, komisyon vb. oluşturulmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Koruma ve onarım eğitimi veren kurumlara öğrencilerin yetenek sınavı ile alınmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Uygulama eğitimde kullanılacak orijinal objelerin eğitim kurumlarında kullanılabilmesi için müzelerden eser çıkarabilmesi için yasal düzenleme yapılmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Stajyer öğrencilerin bölge laboratuvarlarında staj yapabilmeleri ve stajlarını orijinal eserler üzerinde(denetimli) yapılabilmesi.
<ul style="list-style-type: none">
• Stajyerlerin kalifiye işçi gibi kullanılmasının önüne geçilmesi bunların denetlenmesi
<ul style="list-style-type: none">
• Lisans eğitiminin 3+2 ye geçmesi (uzman restoratör)
• MYO' da bölgesel nitelikte belirlenmiş alanlarda branşlaşma sağlanması
• Eğitim standartlarının ortaöğretim (Güzel Sanatlar Lisesi dahil) seviyesinde düzenlenmesi
<ul style="list-style-type: none">
• Ön lisans programlarına sınavsız geçişle giriş kaldırılmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Kültür varlıkları koruma ve onarımı eğitim kurumlarının, eğitim programlarındaki eğitimi verebilmeleri için fiziki altyapı ve akademik yapılarının yeterliliği denetlenmeli.
<ul style="list-style-type: none">
• Bölge laboratuvarları o bölgedeki MYO ile koordineli çalışıp, bölgenin ihtiyaçları

doğrultusunda müfredatlarının hazırlanması gereklidir.
MASA 6
<ul style="list-style-type: none">
• Lisansüstü programların yapılmasında disiplinler arası (fen bilimleri, sosyal bilimler, güzel sanatlar) bir yaklaşımla kurgulanması
<ul style="list-style-type: none">
• Alan uzmanlarının(Restorasyon Konservasyon alanında çalışan) envanterinin merkezi olarak yapılarak ülke çapında bilgilendirme yapılması
<ul style="list-style-type: none">
• Öğretim elemanları sayısı ve niteliğine dikkat edilerek bölümlerin açılması
• Açılan programların bu yeterliliği taşımayanların öğrenci alımının durdurulması
<ul style="list-style-type: none">
• Kültür varlıklarının koruma ve onarımı(Rest. Kons.) gibi farklı isimlerle açılan ön lisans ve lisans programlarının ulusal yeterlilikler çerçevesinde ele alınması ve her aşama için standartların oluşturulması
<ul style="list-style-type: none">
• Türkiye’de koruma ve Rest alanında(özellikle taşınabilir obje) ön lisans ve lisans programlarına talebin belirlenerek ortaya konulması
<ul style="list-style-type: none">
• Arz talebin ölçülmesi Konservasyon Restorasyon alanında
• Lisans, ön lisans, devlet ve vakıf üniversitesi gözetmeksizin eğitim programlarının standartlaştırılması
• Öğretim elemanlarının nicelik ve nitelik açısından geliştirilmesi
<ul style="list-style-type: none">
• Konservasyon ve Restorasyon alanında çalışanların lisansüstü programlarla uzmanlaşması, konu olan her alanda mümkün değildir. Uzmanlaşma YÖK ve devlet eli ile desteklenmelidir.
• Sertifika programları yurt dışı örnekleri incelenip ülkemizdeki sertifika programları revize edilmelidir.
<ul style="list-style-type: none">
• Bölümlere öğrenci alımı ile ilgili ölçütlerin tekrar değerlendirilmesi
• Türkiye genelinde eşdeğerliliğin sağlanması
<ul style="list-style-type: none">
• Eğitim kapsamındaki uygulamalı dersler (Eğitim Atölyeleri ustalık eğitimi) teorik ders sayısı azaltılmadan artırılmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Ders programlarında CEN standartları ve TSE standartları göz önüne alınarak müfredatların düzenlenmesi, uluslararası normlara uygun hale getirilmesi

KONSERVASYON RESTORASYON ALANINDAKİ MESLEKİ YETKİNLİK ve UNVAN TANIMLARI
MASA 1
<ul style="list-style-type: none">
• İki yıllık eğitim programları için çok fazla unvan mevcut. Öneriler 2-3 seviye asistan ya da teknisyen Konservatör Restoratör. Seviye 4 – 5 asistan konservatör restoratör taş işleri, ağaç işleri, metal işleri vs. İki yıllık program mezunlarına uzman unvanı verilmesi uygun değildir.
• 5. Seviye taşınabilir tarihi eser teknik uzmanları konservasyon teknisyeni ya da restorasyon teknisyeni unvanında bir konservatör / restoratörün idaresinde ve gözetiminde koruma programlarının dokümantasyonu ve uygulamalarında görev alır.
• Seviye 6 konservatör restoratör unvanında 3 ya da 4 yıllık yüksek okul mezunu olup iki yıllık

<p>mesleki tecrübe ile koruma programında görev alanlara verilmelidir.</p> <ul style="list-style-type: none">
• Seviye 7 Seviye 6 ile aynı unvanda Konservasyon üstadı (master).
• Seviye 8 Konservasyon eksperti (doktora)
<ul style="list-style-type: none">
• Akademik seviyelerle mesleki unvan ve yetkinlik sınıflandırmasındaki karmaşanın giderilmesi gerekmektedir.
• 2- 3 -4 Asistan
• 5 Teknisyen
• Seviye 6 restoratör
• Seviye 7 üstat (master)
• Seviye 8 doktor (phd)
• Seviye belirlemede müfredat, minimum bilgi parçacığı sayısı, erişilen uygun öğrenme düzeyi üzerinde durulmalıdır.
• 2-3-4 tanımları koruma restorasyon kavramları içinde tanımlanması çok tartışmalıdır. Bu nedenle, 2-3-4 koruma ve restorasyon elemanı tanımları içinde yeniden ele alınmalıdır.
• AYÇ Karşılığı 5 görev tanımlarının tamamı yeniden tanımlanmalıdır. Özet olarak uygulama aşamasında korumacı restoratörün kararları uygulamada yerine getirilmelidir.
• Seviye 2-3-4 tekrar gözden geçirilmeli.
• Görev tanımları ve alanların sınırları daha net belirlenmeli.
• Seviye 5 (restorasyon) gereği ara eleman: Uzmanların aldığı kararlar sahaya aktaran, şantiyedeki ustaları denetleyen ve yönlendiren; şantiyede oluşan beklenmedik durumlar uzmanlara aktaran bilgi alışverişin sağlanarak işlerin eş zamanlı yürütülmesi sağlanmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Kalfa tanımı gereği bir işi yürütmekle sorumlu olur. Kalfa yerine “Restorasyon İşçisi” önerilebilir ya da tek 3 düzey birleşip “Restorasyon Ustası” destek olan elemanlar proje aşamasında ise koruma uzmanı numara, çizim ve hesap konularında destek olan teknik personel.
<ul style="list-style-type: none">
• 2 restorasyon işçisi
• 3 restorasyon ustası
• 4 restorasyon yardımcısı tekniker
• 5 mimari /eski eser teknikeri
• 6 Konservatör – Restoratör
• 7 Koruma uzman- Konservatör Restoratör
• 8 Dr. Konservatör Restoratör
<ul style="list-style-type: none">
• Yeterlilik liyakat bir üst yetkilinin yapmış olduğu performans değerlendirmesi ile bir ölçüde değişirler. Tabloda değişime göre değerlendirilmesi.
<ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon İşçisi 2
• Restorasyon Ustası 3
• Restorasyon Teknisyeni 4

<ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon Teknikeri 5
• Konservatör – Restoratör 6
• Konservatör Uzmanı 7
• Uzman Konservatör 7
• Danışman Konservatör 8
<p>Ortak karar</p> <ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon İşçisi
• Restorasyon Ustası
• Restorasyon Tekniker Yardımcısı
• Mimari Restorasyon Teknikeri
• Eser Koruma Teknikeri
• Konservatör – Restoratör
• Koruma Uzmanı Mimarı
• Koruma Uzmanı Konservatör
• Dr. Konservatör- Restoratör
<p>MASA 2</p>
<ul style="list-style-type: none">
• Seviye 2 ve Seviye 3 için;
• UMS ve UY hazırlanması ve MYK Mesleki Yeterlilik verilmesi
<ul style="list-style-type: none">
• Seviye 3 Usta için;
• 3 yıl tecrübe portfolyo dosyası sunması gerekiyor
<ul style="list-style-type: none">
• Seviye 4;
• Koruma ve Restorasyon Teknisyeni (Eleman)
• Meslek Lisesi Diploması + MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi
<ul style="list-style-type: none">
• Seviye 5;
• Koruma ve Restorasyon Teknikeri(Elemanı)
• Meslek YO Diploması + MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi
<ul style="list-style-type: none">
• Seviye 6;
• Konservatör ve Restoratör
• Lisans şartı
<p>MASA 3</p>
<ul style="list-style-type: none">
• Kalfa daha önce ilgili konuda çalışmış olduğunu belgelemeli(staj vs.)
<ul style="list-style-type: none">
• Arkeolojik kazılarda restorasyon kalfası ve ustaları basit müdahalelerde bulunabilir(S. 2-3)
• Kazı alanlarını kazı başkanı da denetleyebilir
<ul style="list-style-type: none">
• Restoratör unvanı doldurulacak
• Konservatör-Restoratör kadrosuna lisans mezunları geçirilecek

<ul style="list-style-type: none">
• Ön lisans mezunları isterse Restoratör kadrosunda kalabilir
• Ön lisans mezunları yeni işe alımlarda restorasyon teknikeri olarak atanacaktır
<ul style="list-style-type: none">
• Tekniker kadrosundaki kişi lisans tamamlamayı sadece koruma alanında yaparsa Konservatör-Restoratör olabilir. Diğer bölümlerden mümkün değildir
<ul style="list-style-type: none">
• Teknik hizmetler sınıfına Konservatör-Restoratör kadrosunun geçirilmesi
<ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon Teknikerleri için görevde yükselme unvan değişikliği yönetmeliğine Konservatör-Restoratör unvan alanı koşullarının düzenlenmesi
<ul style="list-style-type: none">
• Kurum içi yönetmelikle yüksek lisans ve doktora yapmış Konservatör-Restoratör unvanı düzenlenecektir. Devlette bu kadronun karşılığı yoktur
<ul style="list-style-type: none">
• Konservasyon-Restorasyon çalışmalarına yönelik bakanlıkta çalışma usul ve esasları hakkında bir yönetmelik ve yönerge çalışmaları yapılacaktır
MASA 4
<ul style="list-style-type: none">
• Lisans mezunlarının Konservatör-Restoratör unvanı olmalı
• Ön lisans mezunları;
• Restorasyon Teknikeri
• Liseler;
• Restorasyon Teknisyeni olarak adlandırılmalıdır
<ul style="list-style-type: none">
• Seviye 6
• İlk maddede yer alan “belli bir alanda çalışılabilir” ilerde sorunlara yol açabilir
<ul style="list-style-type: none">
• Mimarlık, Mühendislik, Biyoloji vs. bölümlerinden mezunları kendi unvanlarıyla alım yapılmalı
• Mimari Restorasyon alanından mezunlara “Koruma Uzmanı Mimar” unvanı verilir
<ul style="list-style-type: none">
• Konservasyon-Restorasyon alanında lisans mezunu bireylere “Konservatör-Restoratör” unvanı verilmeli
<ul style="list-style-type: none">
• İŞKUR tarafından verilen sertifikalarda Restorasyon kalfası, Restorasyon ustası yazmak doğru değil, geniş yetkiye yol açar
• Hangi alanda kalfa, usta olduğu belirterek sınırlar belirlenmeli
<ul style="list-style-type: none">
• 2 yıllık MYO mezunları, Restorasyon Teknikeri, Lise mezunları Teknisyen, 4 yıllık lisans mezunları ve üstü Restoratör-Konservatör unvanı almalı
<ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon kalfası ve ustasının eğitiminin içeriğinin denetlenmesi ve standart düzeyinin belirlenmesi gerekir
<ul style="list-style-type: none">
• Mesleki yeterlilik ve gelişimi başka liyakat başka bir konu, soru doğru kurgulanmamış
• Mesleki olarak yeterlilik durumuna uygun görevlendirme yapılmalı
<ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon Kalfası
• Restorasyon Ustası
• Restorasyon Teknisyeni

<ul style="list-style-type: none">
• Mimari Restorasyon Teknikeri
• Eser Koruma Teknikeri
• Konservasyon-Restorasyon
• Koruma Uzmanı Mimar
• Uzman Konservatör-Restoratör
• Danışman Konservatör-Restoratör
<ul style="list-style-type: none">
• Konservatör-Restoratör Görev ve Sorumlulukları(Seviye 6);
• "... Konservasyon-Restorasyon işinde sınırları belli bir alanda çalışır" deniyor. Bunun açılmasına gerek var çalışanların durumu ne olacak?
<ul style="list-style-type: none">
• 4 yıllık Konservasyon-Restorasyon lisansına sahip olanlar Konservatör-Restoratör
• Bu bölümden mezun olup aynı bölümde yüksek lisans yapanlar Konservatör-Restoratör (M.A)
• Doktora yapanlar, Dr. Konservatör-Restoratör unvanı almalı
MASA 5
<ul style="list-style-type: none">
• Eser Koruma Teknikeri unvanı yerine "Konservasyon Teknikeri" unvanı kullanılacaktır
<ul style="list-style-type: none">
• Liyakat ölçümü meslek standartları doğrultusunda yapılmalıdır. MYK destekli seviye 6 ve 7 standartları + yeterlileri resmi belge/diploma eşdeğeridir
<ul style="list-style-type: none">
• Üniversitelerin ön lisans ve lisans düzeyinde uygulamalı alanlarda ders verecek dış paydaşlar için yeni düzenlemeler yapılması, yetkili diğer kurumlar ile koordinasyon kurulması
MASA 6
<ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon Ustası;
• Restorasyon alanında çalışacak ustaların bir üst kurul denetiminde sertifikalandırılması ve şantiyelerde sertifikanın zorunlu tutulması
<ul style="list-style-type: none">
• Ustanın bir envanterinin çıkarılması
<ul style="list-style-type: none">
• 8.Seviyede unvanlar;
• Dr. Koruma Uzmanı Mimar
• Dr. Konservatör-Restoratör
<ul style="list-style-type: none">
• 6,7 ve 8. Seviyelerde, Mesleki uzmanlık deneyim ve liyakata göre ortak disiplin temellinde olmak üzere, seviye yakınlıkları mümkün oranda gözetilerek denetim yaklaşımı
<ul style="list-style-type: none">
• Aday(Kalfa), sertifika programı dâhilinde teorik ve pratik eğitimlerini tamamlaması haricinde, sertifikayı alabilmek için kabul görür bir uygulama şantiye/atölyesinde minimum 6 ay süreli deneyimsel çalışması sonunca Kalfa Sertifikası almalı
<ul style="list-style-type: none">
• Mimari Restorasyon Teknikeri, 5.seviyede ki M.R.T unvanı yerine Restorasyon Teknikeri denilmesi uygun olacaktır
<ul style="list-style-type: none">
• Laboratuvar ve Atölyelerde Çalışan Konservatör ve Restoratörlerin, eğitim ve liyakatları göz önünde bulundurularak hiyerarşik yapı oluşturulmalı

<ul style="list-style-type: none">
• 5.Seviyede Restorasyon Teknikeri şantiye ve atölyede uygulama çalışmalarında alır
<ul style="list-style-type: none">
• Koruma Uzmanı Mimar Başlıca Görevleri;
• Rölöve, restitüsyon ve restorasyon-konservasyon projelerini hazırlamalı ve konservasyon-restorasyon uygulamasını yürütmek ve koordine etmek

KONSERVASYON RESTORASYON ALANINDA KURUMSALLAŞMA ve DENETİM MEKANİZMASI

MASA 1

<p>3.1</p> <ul style="list-style-type: none">
• 3-4-5 sahip personelin mesleki yerlilik belgesinin olması yazılı ve uygulamalı olarak yapılması ve yazılı sınavda temel koruma ve kavramları ve ilkeleriyle olmalıdır.
• 3-4-5 sahip personelin MYK belgesi almalıdır.
• İstanbul'da laboratuvarında devlet personel ve maliye bakanlığı çalışmalar yapmalı.
• İstanbul Restorasyon koruma merkezi komitesi etiği ve bilimsel standartları içi
<p>3.2</p> <ul style="list-style-type: none">
• Öneri: uzun dönem öğrenme programı etik ve profesyonellik, gelişimin devam etmesi, çalışanların geliştirilmesi.
• Kariyer gelişimi, profesyonel gelişim eğitimi devam etmeli.
<p>3.3</p> <ul style="list-style-type: none">
• Özlük haklarının sürmesi için yaşam boyu eğitim programı uygulanmalı. Çalışanların dönemsel olarak denetlenmesi ve sınanması.
• Buna bağlı olarak eğitim seviyesi ve yetkinlik seviyesine göre çalışana özel bir sınıflandırma seviyesi atfedilmelidir. Bu sınıflandırma seviyesinde çalışana belirli düzeyde bir sorumluluk verilmelidir.
• Aşağıda bulunan parametrelere göre bütünlük bir yaklaşım ile görev tanımı yapılması; görev tanımına uygun şekilde yetki/sorumluluk ve özlük hakları dengesinin kurulması önerilmiştir.<ul style="list-style-type: none">
○ Para: Yönetmeye ve onaylamaya yetkili olduğu bütçe
○ İK: Mentorluktan süpervizörlüğe giden bir İK yönetimi yaklaşımı
○ Kültürel Kaynak: Basitten eşsiz ender eser/projeye varan bir yaklaşım
<ul style="list-style-type: none">
• Üstat (master program) programı
• Belli periyodu olmalı. Etkinlik düzenleyebilmeli. Yatırım yapabilmeli. Yerel alanları destekleyebilmeli
<h3>MASA 2</h3>
<ul style="list-style-type: none">
• Eğitim programlarında akreditasyon
• Öğretim kadrosu
• Stajlar
<ul style="list-style-type: none">
• Her kademe için meslek örgütlerinin oluşturulması (çalışma alanı sınırlarının tanımlanması)

denetim ve mesleki gelişim adına)
<ul style="list-style-type: none">
Devlet kurumlarında unvan, yetki ve sorumluluklarının yeniden düzenlenmesi
Konservatör unvanının sözleşmeli personel esaslarına yer alan cetveller de mülga edilmiştir.
Kamu kurum ve kuruluşlarında serbest pozisyon ve boş kadro bulunmamaktadır
<ul style="list-style-type: none">
Koruma etiği ve standartların koruma alanında eğitim verilen tüm programlar da zorunlu ders alınarak okutulması
<ul style="list-style-type: none">
Meslek içi eğitim, hizmet içi eğitim stajlarda standardın oluşturulması (süre, içerik)
<ul style="list-style-type: none">
Laboratuvarlarda akreditasyonun sağlanması
Periyodik eğitim verilmesi
<ul style="list-style-type: none">
Laboratuvarların akreditasyonu (Gülsün Tanyeli)
<ul style="list-style-type: none">
Özel hizmet tazminatı bir üst grupta yer almasını sağlamak
Ek ödemeleri bir üst gruba çıkarmak
KADRO TANITIMINDA (AYÇ 6)
<ul style="list-style-type: none">
Konservatör restoratör başlığının devlet personeli kanunu / yönetmeliği değişikliği (RESTORATÖR AYÇ 5)
<ul style="list-style-type: none">
Bu konuların işlerin uzmanlık gerektirdiği; konu ile ilgili kararların uzmanlar tarafından alınması gerektiği
<ul style="list-style-type: none">
Müfettişlik sistemin de disiplinler arası ve uzmanlık bilgisi ile karar alınması gerekliliği
<ul style="list-style-type: none">
Sorumluluğundaki konular ulusal mevzuatın yanı sıra uluslararası ilke ve tüzüklere uygun ele almak (akreditasyon)
<ul style="list-style-type: none">
Proje ve uygulama olarak ön görülen koruma uygulamasının tek yönlü bir süreç olmadığı uygulama sürecinde konunun zaman zaman yeniden değerlendirilmesi
<ul style="list-style-type: none">
Malzeme ana çizimlerinde standartlaşmaya gidilmesi / ortak standartların oluşturulması
<ul style="list-style-type: none">
Uygulama sürecinde durumunun tutanaklarla (yapılan işlerin) tespit edilmesi, konularının MUS gibi zaman zaman denetime gelen uzmanlara aktarılması (bilgilendirme) (MUS : mimari uygulama sorumlusu)
MASA 3
<ul style="list-style-type: none">
Taşınır ve taşınabilir kültür varlıklarının uygulamalarını denetleyecek Konservasyon-Restorasyon denetleme komisyonu ile ilgili devlet kurumları ve üniversiteler kurulması
Taşınabilir, aslında bir taşınmaza aitken çeşitli nedenlerle taşınabilir hale getirilmiş yapı bileşenleri/elemanlarıdır (mozaik, duvar resmi, kaya vs.)
<ul style="list-style-type: none">
Konservasyon-Restorasyon lisans eğitimi veren üniversitelerde öğrencilerin en az 60 gün uygulamaya dönük staj yapması zorunlu olmalı
<ul style="list-style-type: none">
6.Madde'ye Eklenecek, kanun niteliğine göre Konservatör-Restoratör çalışması önerilir
<ul style="list-style-type: none">
İlgili TSE standartlarının Türkçeleştirilmesi ve uygulamalarda birim fiyat kitaplarında kullanılabilecek şekilde örtüştürülmeli

<ul style="list-style-type: none">
• Konservatör-Restoratör özlük hakları konusunda özel olarak çalışılmalı
<ul style="list-style-type: none">
• Yöneticileri koruma terminolojisi ilkeler, yasa, tüzük, ölçütler konusunda bilgilendirilmeli.
MASA 4
<ul style="list-style-type: none">
• Topkapı Sarayı, Anadolu Medeniyetleri gibi büyük müzelerde kendine has restorasyon laboratuvarları olmalı. Bu laboratuvarlarda ihtiyaca göre uzmanlar kadrolu olmalıdır
<ul style="list-style-type: none">
• Kurumsallaşmada süreklilik esastır. Bu nedenle kazılarda ve bazı büyük müzelerde alanında sürekli çalışacak uzmanlar çalıştırılmalı
<ul style="list-style-type: none">
• Restorasyon bölge laboratuvarlarının üstünde Merkezi Restorasyon Laboratuvar Müdürlüğü üst kurum olarak işlevlik kazanmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Koruma etiklerinde bilimsel standart, uluslararası kuruluşlar ve sözleşmelere uygun olarak yapılmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Bölge laboratuvarları arasında koordinasyon, eğitim ve görev dağılımlarını düzenleyecek bir daire başkanlığının Genel Müdürlük bünyesinde kurulması
<ul style="list-style-type: none">
• Her eserin kendi durumuna göre koruma durumu söz konusudur. Bu koruma uluslararası standartlara göre yapılmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Meslek içi öz denetim mekanizmaları oluşturulmalı. Bunun için Ulusal Dernek ve Ulusal Sempozyum düzenlemeleri etkin denetim sağlar
<ul style="list-style-type: none">
• Konservasyon-Rest. Denetleme kurulunun sabit bir komisyondan ziyade konu ile ilgili geçici komisyonların kurulması.
<ul style="list-style-type: none">
• Malzeme bazında restorasyon projelerinin görüşmelerinde kurulda konservatör üye ya da laboratuvar temsilcisi bulunmalı ve projeye müdahale edilmeli
<ul style="list-style-type: none">
• Bilimsel standartlara uygunluk odalaşmayla olur. Arkeoloji, Sanat Tarihi ve Restoratörler Odası olmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Derecelendirme ve özlük haklarında unvanlara göre özlük belirlenmeli. Konservatör restorasyon meslek elemanı teknik personel grubunda olmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Kurum iç hizmet yönetmeliğine sahip olmalı yöneticiler deneyim ve liyakata göre belirlenmeli.
MASA 5
<ul style="list-style-type: none">
• Post – it vermemiştir.
MASA 6
<ul style="list-style-type: none">
• Koruma alanında çalışan kurumlar, ulusal ve uluslararası koruma ilkeleri kapsamında kendi alanlarına özel koruma politikalarını, kuruma özel yönetmelik, iş süreçleri, kılavuzlar gibi belgeleri hazırlamalıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Çalışmaların aynı ilke ve kurallar doğrultusunda yapılması ve sürekliliği sağlanmalıdır
<ul style="list-style-type: none">
• Yönetmelikte personelin görev, yetki ve sorumlulukları, nitelikleri belirlenmelidir.
<ul style="list-style-type: none">
• Ön lisans ve lisans programlarında koruma kurumları derslerine ağırlık verilmeli
<ul style="list-style-type: none">
• Mezunlar kültürel mirasın korunması bilincine sahip olmalı

<ul style="list-style-type: none">
• Çalışmaların standartlara ve uluslararası koruma ilke ve normlarına uygun olup olmadığı dile getirilecek, raporlayıp ilgili birimlere ulaştırılabilecek alan meslek çalışanlarının üyesi olduğu STK'ların faaliyet sunmaları teşvik edilebilir.
<ul style="list-style-type: none">
• Koruma etiklerine ve bilimsel standartlara uygunluk nasıl sağlanmalıdır;
• Alanı ile ilgili koruma eğitimi almamış kişiler(mimar, mühendis, tekniker, ressam, heykeltıraş vb.) koruma proje uygulamalarında koruma uzmanının gözetimi ve denetiminde çalışmalıdır
<ul style="list-style-type: none">
• 7.madde uygun görülmemiştir
• Koruma ve bilim kurullarının koruma disiplini uzmanları açısından(tarihi taşıyıcı sistem uzmanı, tarihi yapı malzemesi uzmanı, koruma uzmanı mimar, konservatör-restoratör) açısından güçlendirilmesi
• Örneğin: Koruma disiplini ağırlıklı uzman üyelerin diğer uzmanlardan sayısal olarak ağırlıklı olması 7. Maddenin yerine önerilmektedir. Ayrıca raportör ve uzmanların da yukarıda sayılan nitelikler açısından iyileştirilmesi gerekmektedir
<ul style="list-style-type: none">
• Devlet kurumlarında taşeron firma aracılığıyla çalıştırılan personel için de bu çalıştay kapsamında yapılan unvan, meslek tanımları ve görev sorumlulukları geçerli olmalıdır
<ul style="list-style-type: none">
• 9. Madde için;
• Enstitü kurulumu vb. bir organizasyon yapısı olmadığı takdirde verilebilecek eğitim ve mesleki gelişim çalışmalarının hizmet içi eğitim ve sertifika eğitimleri gibi düşünülmesi
<ul style="list-style-type: none">
• Kurumsallaşmanın gerçekleşmesi için her kurumun kendi yapılanma ve çalışma alanına uygun olarak iç yönetmelik hazırlaması ve kılavuz hazırlanması
<ul style="list-style-type: none">
• Koruma alanında özel resmi kurul ve kuruluşların (üniversiteler, müzeler, laboratuvarlar, milli saraylar vs.) ortak iş birliği içinde bir enstitüsünün kurulması, bu enstitünün koruma ve onarım alanında araştırma-geliştirme terminoloji oluşturması ve yayınlaması.
• Tercüme eğitim seminerleri verilmesi vb. danışmanlık yapılması vs. gibi görevleri olmalı.
<ul style="list-style-type: none">
• Koruma alanında görev alan yöneticiler çalışmaların koruma kurallarına, bilimsel standartlara uygun biçimde yönetilmesini sağlayacak; kurum içi yönetmelik, kılavuzlar vb. düzenlemelerin yapılmasını, nitelikli ve eğitilmiş personelin istihdamının, gerekli hizmet içi eğitimlerin yapılmasını sağlamak, bütçe düzenlemelerini yapmak gibi kurumsal yapıyı oluşturacak alanlarda sorumlu ve yetkili olmalıdır.

9. SONUÇ

Üzerinde çoğunluğun mutabakata vardığı hususlar:

9.1. Mesleki Unvan ve Yetkinlikler

- 9.1.1 Devlet kadrolarında çalışan personelin kazanılmış hakları korunmalıdır.
- 9.1.2 Gerekli eğitim seviyesini karşılamayan, ancak mesleğinde ileri seviye bilgi ve tecrübe sahibi olan meslek erbabına koruma uygulamalarında yer vermeye devam edilmelidir.
- 9.1.3 MYK ile mesleki yeterliliklerin ölçülmesine ilişkin gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- 9.1.4 Eserlerin bozulma/bozunma ve enderlik derecelerine göre yapılacak sınıflandırma çalışmalarına göre esere doğrudan ve denetimli müdahale edecek seviyeler belirlenmelidir.
- 9.1.5 Çalıştay süresince yeniden yapılan unvan tanımlarına göre devletin idari birimlerinde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bu bağlamda ilgili kurumlar arası işbirliği sağlanmalıdır.

9.2. Eğitim

- 9.2.1 Konservasyon-restorasyon eğitiminin iyileştirilmesi için tüm ilgili kurum/kuruluşların temsilcilerinden oluşacak bir Eğitim Komisyonu kurulmasına karar verilmiştir.
- 9.2.2 Ön lisans ve lisans eğitim müfredatları güncel gelişmeleri kapsayacak ve uzmanlaşmaya imkân sağlayacak şekilde revize edilmeli ve bir standarda kavuşturulmalıdır.
- 9.2.3 Üniversitelerde uzman eğitim kadrolarının oluşturulmasına yönelik planlamalar yapılmalı ve gerekli fiziki şartlar sağlanmalıdır.
- 9.2.4 Yükseköğretimde staj, proje vb. süreçlerle uygulamaya ağırlık verilmelidir.
- 9.2.5 Lisans eğitimine hazırlık sınıfı eklenmeli ve yabancı dilde mesleki eğitim verilmelidir.

9.3. Kurumsallaşma ve Denetim

- 9.3.1. Çalıştay süresince yeniden yapılan unvan tanımlarına göre devletin idari birimlerinde yapılacak gerekli düzenlemeler, İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü koordinasyonunda Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığı ile birlikte yapılacak çalışmalar sonucunda hayata geçirilmelidir.
- 9.3.2. MYK ile mesleki standartların belirlenmesine ilişkin gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- 9.3.3. MYK'dan alınan mesleki yeterlilik belgeleri uygulamalarda çalışma ön koşulu olarak aranmalıdır.
- 9.3.4. Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlükleri'ni kapsayan bir pilot proje ile yeni istihdam edilen personelin bir uygulama dönemi geçirmesi ve sonrasında kurulacak bir komisyon tarafından değerlendirilerek mesleki yetkinliğinin belgelenmesi hedeflenmektedir.
- 9.3.5. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılacak bir düzenleme ile kazı alanları başta olmak üzere tüm koruma uygulamalarında Konservatör-Restoratör çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli ve staj yapan öğrencilerin bu Konservatör-Restoratörün gözetiminde çalışmaları sağlanmalıdır.

- 9.3.6.** Bölge laboratuvarları kazılardaki konservasyon-restorasyon uygulamalarının planlanması ve yönetilmesinde etkin rol almalıdır.
- 9.3.7.** CEN tarafından düzenlenen ve TSE tarafından kabul edilen standartların uygulanması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- 9.3.8.** Konservasyon-restorasyon alanında mesleki tanımların yapılacağı, uygulama süreçlerinin belirleneceği ve uygulamalardan sorumlu kişilerin hukuki ve idari yükümlülüklerinin düzenleneceği bir Konservasyon-Restorasyon Yönetmeliği ve Tüzüğü hazırlanmalıdır.
- 9.3.9.** Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü bünyesinde Konservasyon Restorasyon Denetleme Komisyonu kurulmalıdır. Bu bağlamda uluslararası kabul gören mesleki standartlara ilişkin formlar oluşturulmalı ve bununla beraber tüm personelin yapabileceği hataların idari ve hukuki yaptırımları tanımlanmalıdır.
- 9.3.10.** Merkez Laboratuvarının konservasyon-restorasyon alanında mesleki eğitimleri verebilecek, gerekli gördüğü alanlarda araştırmalar yapabilecek, uygulamaya yönelik yeni çözüm önerilerinde bulunabilecek ve ihtiyaç duyduğu teknik altyapı ve personel ihtiyacını karşılayabilecek bir yapıya sahip olabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Ek 1. Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tablosu:

MESLEKİ YETKİNLİK VE UNVAN TABLOSU

Mevcut Kullanımda Eksik veya Yanlış Unvan	AYÇ ile Uyumlu, Kullanılabilir Unvanlar	AYÇ Karşılığı	Eğitim Düzeyi	Diğer Gereklilikler	Başlıca Görevleri (Detaylara raporda değinilmiştir)
Restorasyoncu (İŞKUR tarafından Kalfalık Sertifikası alanlara verilen bu unvan, Restorasyon Kalfası olarak değiştirilmeli)	Restorasyon Kalfası	2	Mesleki Eğitim Merkezleri Kalfalık Sertifikası	MVK Yeterlilik Belgesi	Mimari onarımlarda kendisine verilen zanaatkarlık işlerini yapmak
	Restorasyon Ustası	3	Mesleki Eğitim Merkezleri Kalfalık Sertifikası	3 yıl tecrübe + MVK Yeterlilik Belgesi	Çalıştığı malzemeye bağlı olarak; taş ustası, malakari ustası vb unvanla, kendisine verilen zanaatkarlık işlerini yapmak
	Restorasyon Teknisyeni	4	Meslek Lisesi Restorasyon Dalı	MVK Yeterlilik Belgesi	Çalışma ortamının hazırlanması, düzenlenmesi; restorasyonda kullanılacak malzemenin temini, basit temel mesleki çözümlerin hazırlanması
Restorasyon Teknikeri (Bu unvan, mezun olunan Meslek Yüksekokulu'na göre 2 ayrı unvan şeklinde düzenlenmelidir).	Mimari Restorasyon Teknikeri	5	MYO Restorasyon Programı	MVK Yeterlilik Belgesi	Mesleği ile ilgili teknik görevleri yerine getirmek. Araştırma, ölçme ve uygulama aşamalarında; usta, kalfa ve teknisyenlerin çalışmalarını kontrol etmek. Tarihi binaların ve içinde bulunan süsleme elemanlarının çizimlerini yapmak. Yapı maliyet hesapları, kazi metraj, keşif, hakediş ve kabulleri hazırlamak.
	Eser Koruma Teknikeri	5	MYO Eser Koruma Programı	MVK Yeterlilik Belgesi	Taşnabilir Kültür Varlıklarını uluslararası mesleki etik kurallar çerçevesinde korumak. Önleyici koruma konusunda gerekli çalışmaları yapmak. Çalışma ortamını hazırlamak ve düzenlemek. Restorasyonda kullanılacak malzeme temini ve hazırlığı.
Restoratör	Konservatör Restoratör	6	Konservasyon Restorasyon Lisansı	Eşsiz eser Komisyon Yetkilendirmesi	Kültür varıklarının korunmasında; malzeme ve üretim teknolojilerini tanımlamak, belgelemeyi planlamak, yöntem ve uygulamaları planlamak, mesleki terminolojiyi kullanmak, uygunluğu ispatlanmış koruma ve onarım tekniklerini kullanmak, karşılaşılan sorunların çözümünde ilgili kişi ve kurumlarla işlevsel etkileşim kurmak.
Mimar Restoratör (Yüksek Lisansı ilgili alanda olmayanlar bu unvanı kullanmamalıdır)	Koruma Uzmanı Mimar	7	Mimarlık Lisansı ve Konservasyon Restorasyon Yüks.Lisansı	Eşsiz eser Komisyon Yetkilendirmesi	Mimari rölüve ve restorasyon projesi hazırlamak ve inşaat uygulamasını yürütmek.
Restoratör	Uzman Konservatör Restoratör	7	6. Seviye Eğitimi ve Konservasyon Restorasyon Yüksek Lisansı	Eşsiz eser Komisyon Yetkilendirmesi	6. Seviye görevlerine ek olarak, uzmanlık alanında verdiği kararları doğrulayacak biçimde veri toplamak, eleştirel yaklaşım getirmek, problem çözmek, karar vermek, yürütmek, yönetmek.
Restoratör	Dr. Konservatör Restoratör	8	7. Seviye Eğitimi ve Konservasyon Restorasyon Doktorası	Eşsiz eser Komisyon Yetkilendirmesi	7. Seviye görevlerine ek olarak, en ileri seviye araştırma ve geliştirme yapmak, kritik sorunları çözmek, yeni fikir ve süreç geliştirmek.